

Degrowth: mitä, miksi, milloin?

Timo Järvensivu
Tutkimuspäällikkö, kauppatieteiden tohtori
Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu
www.degrowth.fi

Kolme näkökulmaa talouteen ja hyvinvointiin

1. Talouskasvu, ”vihreä kasvu”
 2. Degrowth-talous
 3. Degrowth-yhteiskunta
-

Taloukasvua tarvitaan hyvinvointivaltion ylläpitämiseksi

- ▶ 2–3% vuosikasvu tarvitaan, jotta:
 - Työttömyys ei lisäännny
 - Hyvinvointipalvelujen rahoitus saadaan turvattua
 - ”Kakun on kasvettava, jotta siitä riittää jaettavaa maapallon kasvavalle väestölle”

Mutta talouskasvu tuo tullessaan myös ympäristöhaittoja, joten...

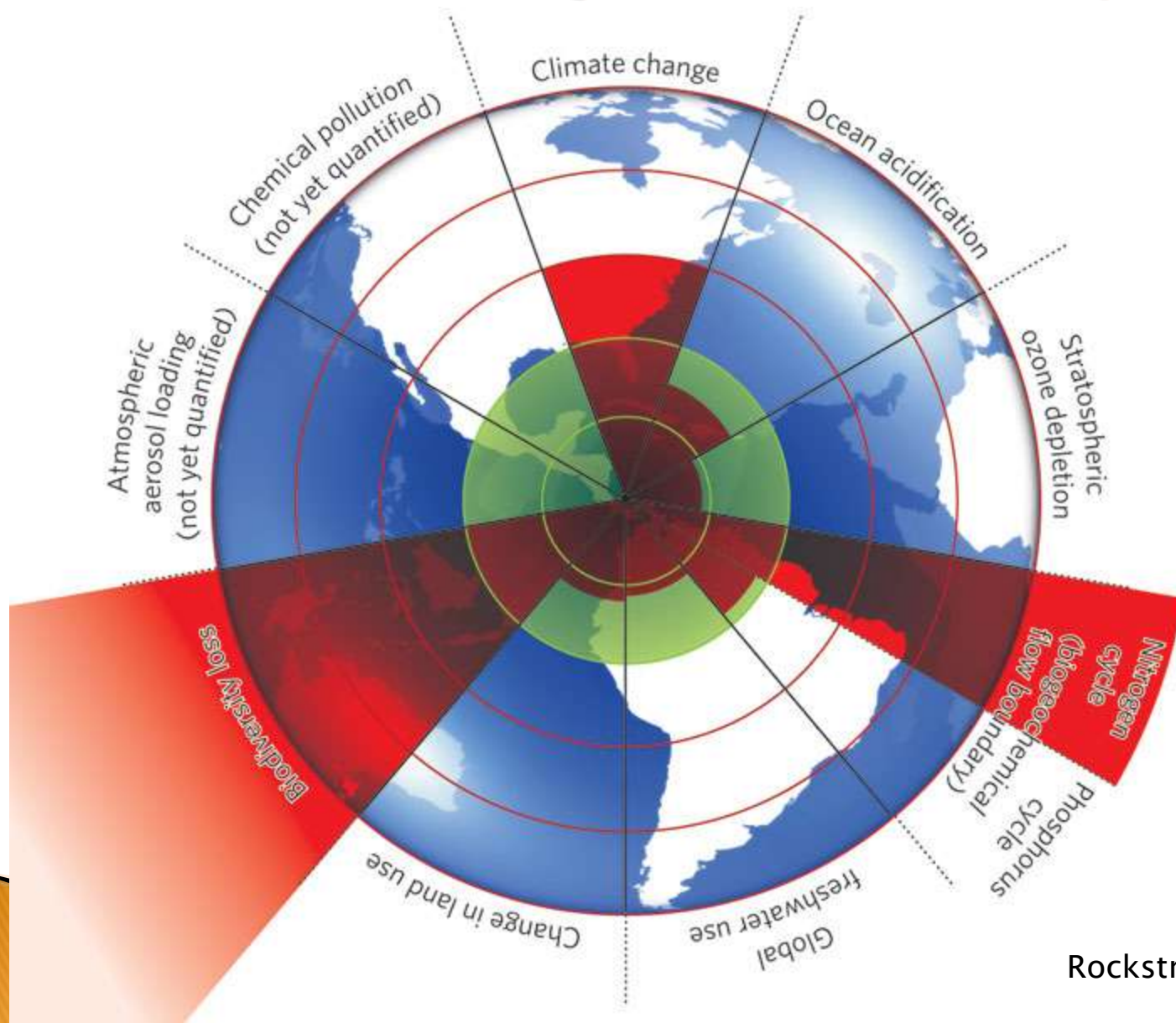
- ▶ Markkinoita tulee ohjata
 - Asetetaan rajoituksia luonnon saastuttamiselle ja luonnonvarojen käytölle
 - Edistetään oikeudenmukaisuutta
 - Tehdään kasvusta vihreämpää, esim. ”green new deal”
- ▶ Uskotaan, että teknologian ja kulutusrakenteen kehittyminen irtikytkee talouskasvun haitallisista ulkoisvaikutuksistaan

(OECD, UNEP, kansalliset hallitukset)

Mutta...

- ▶ Kasvun absoluuttinen irtikytkeminen haitallisista ulkoisvaikutuksista ei ole näköpiirissä (mm. Jackson 2009)
- ▶ Ns. rebound-efekti syö kasvavan ekotehokkuuden hyödyt (Jevonsin paradoksi)

Haasteen monimuotoisuus – otammeko liian suuren riskin, jota ei voida ”optimoida”

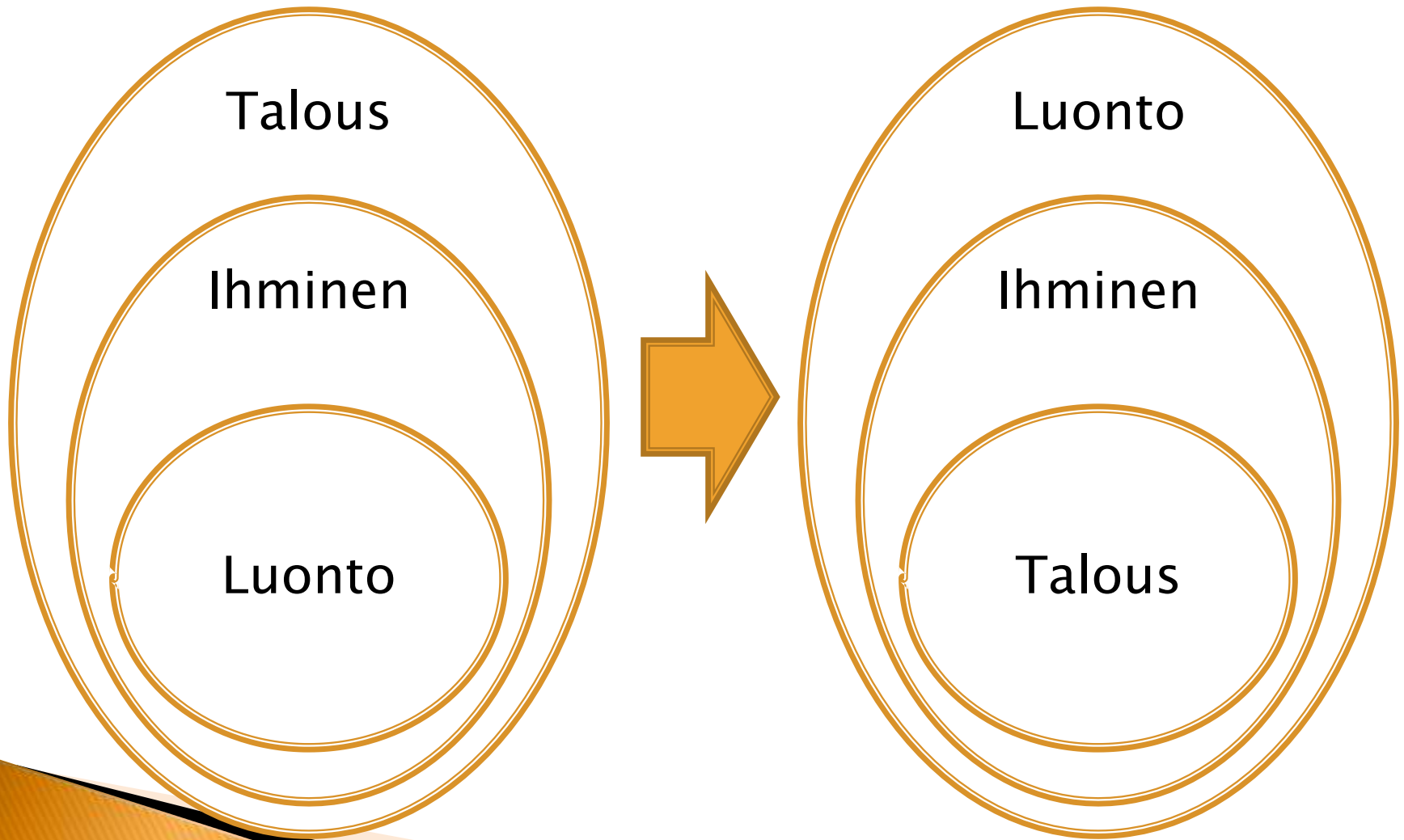
2. Degrowth–talous vaihtoehtona

- ▶ Politiikassa pyritään rajaamaan talous ekologisiin rajoihin, mikä käytännössä tarkoittaa länsimaissa hallittua talouslaskua (ja samalla ”hyvän” teknologian kehittämistä jatketaan)
- ▶ Uudet makroekonomiset mallit:
 - Talouslasku sekä luonnon ja ihmisten hyvinvointi voivat toteutua yhtäaikaisesti (esim. Victor 2010)
 - Herman Dale: Steady State Economy
 - Mitataan oikeita asioita BKT:n sijaan, esim. GPI ja onnellisuus
- ▶ Kansainväliset sopimukset hyväksyttävästä taloudellisen toimeliaisuuden (BKT:n) suuruudesta:
 - Rajoituksia tuotantoon ja kulutukseen
 - Tukea hyvinvointia edistävään työhön ja innovointiin
 - Jaetaan työtä ja hyvinvointia tasaisemmin

Hyvä, mutta...

- ▶ Pystymmekö todella rakentamaan sellaisia makroekonomisia malleja, joilla talouden ”oikea” taso kyetään määrittelemään?
- ▶ Markkinatalous perustuu voittojen maksimointiin, mikä tarkoittaa riskien optimoimista – mutta systeemitason riskiä ei voida turvallisesti ”optimoida”
- ▶ Jatkammeko vain samassa yksilötason ahneuteen ja kilpailuun perustuvassa kapitalismin oravanpyörässä, joka on lopulta aina hallitsematon?

3. Degrowth-yhteiskunta: mikä on luonnon, ihmisen ja talouden hyvinvoinnin suhde toisiinsa?

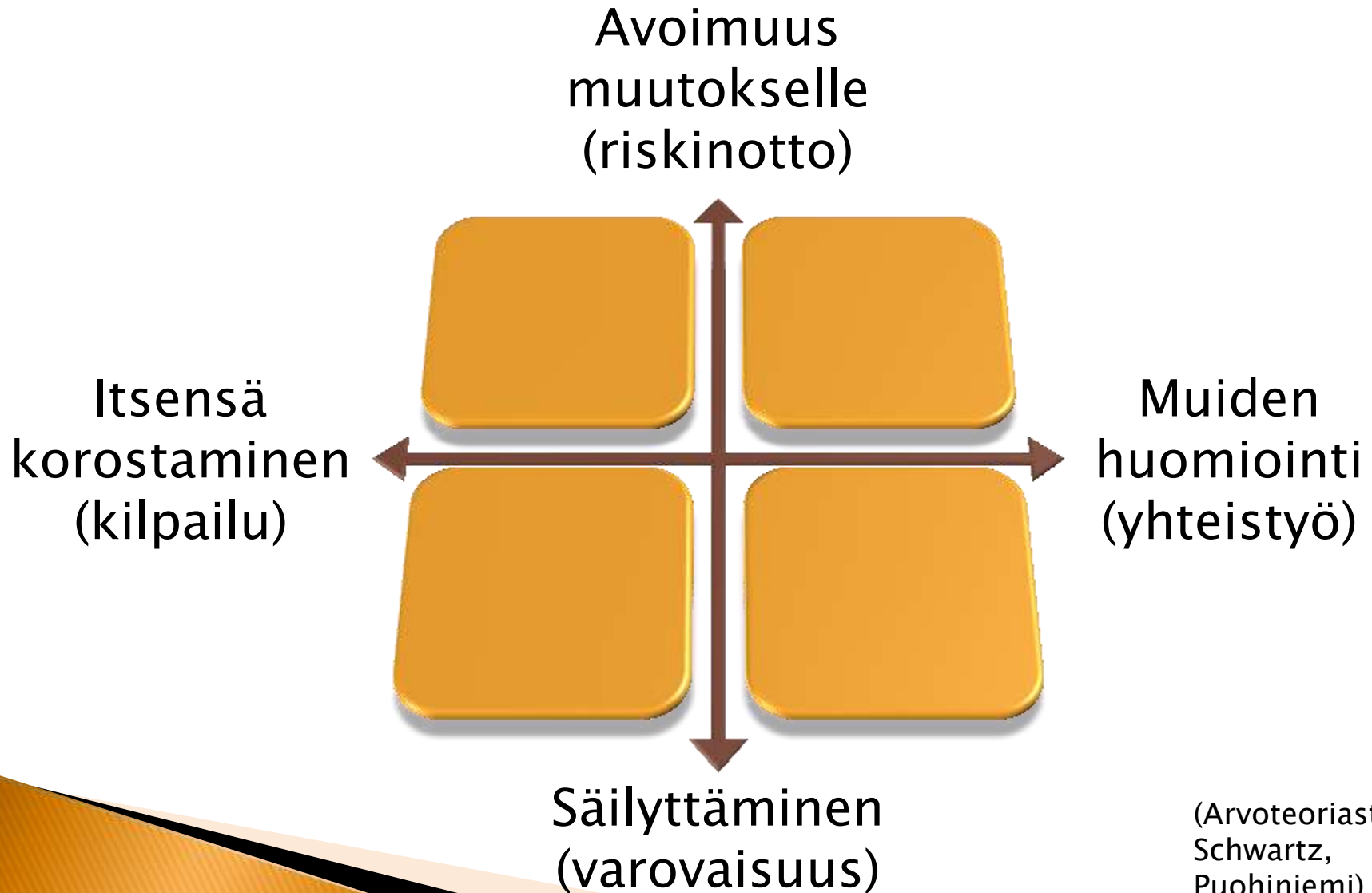
Keskeinen kysymys

VAI

Kulttuuriset arvojännitteet → suunta kohti tasapainoa, ei ääripäitä

(Arvoteoriasta:
Schwartz,
Puohiniemi)

Degrowth–yhteiskunta

- ▶ Puretaan yhteiskunnan kasvupakkoa
- ▶ Edistetään luontoa ja ihmisiä arvostavaa yhteiskuntaa:
 - Pako markkinatalouden ja rahan välineellistävästä vallasta
 - Tilalle ”kohtuuden” ja ”huolenpidon” merkitysjärjestelmä
 - Poliittika takaisin poliittikkaan → pois ”talouskasvun hallinnoinnista”
 - Sivistyksen vaaliminen takaisin politiikan keskiöön

Degrowth suomeksi?

- ▶ Talouslasku, kohtuutalous, ei-kasvu, myötämäki, kasvun purkaminen... → yksi sana ei suomeksi riitä
- ▶ Degrowth = "a-growth" → ei pelkästään talouslaskun ajamista, vaan talous- ja kasvukeskeisyydestä luopumista
- ▶ On sekä "prosessi" että "tila": *kasvua purkamalla kohti kohtuutaloutta*

Serge Latouche: "Farewell to growth"

Kahdeksan askelta kohti degrowth-yhteiskuntaa

1. **Arvojen muutos:** ensin ympäristö ja ihminen, sitten talous
2. **Maailmankuvan muutos:** pois nykyisen taloustieteen todellisuuskäsityksestä – hyvinvoinnin, köyhyyden, niukkuuden ja runsauden uudelleenmäärittely
3. **Rakennemuutos:** tuotanto ja sosiaaliset suhteet sovittava uusiin arvoihin ja maailmankuvaan
4. **Uusjako:** hyvinvoinnin ja luonnonvarojen tasaisempi jakaminen pohjoisen ja etelän välillä
5. **Paikallistaminen**
6. **Vähentäminen:** vähemmän, parempaa, laadukkaampaa
7. **Uusiokäyttö**
8. **Kierrätys**

Tim Jackson: "Prosperity without growth"

Kolme pääkohtaa, useampia alakohtia

1. Rajojen asettaminen:

- Vähennystavoitteiden sekä resurssi- ja päästökattojen asettaminen
- Fiskaalisen järjestelmän muutokset (mm. verotus)
- Tuki kehitysmaiden ekologiselle kehitykselle

2. Ekonomisen mallin korjaaminen:

- Ekologisen makrotaloustieteen kehittäminen
- Työhön, pääomiin ja infrastuktuuriin investointi osana ekologista makrotaloutta
- Varovaisuutta rahoitusmarkkinoille ja investointeihin
- Kansakunnan hyvinvoinnin kirjanpidon muokkaaminen (BKT:n keskeisyyden vähentäminen)

3. Sosiaalisen logiikan muuttaminen:

- Työhön käytetyn ajan tarkastelu, työn jakaminen
- Systeemisen epätasa-arvon poistaminen
- Toimintamahdollisuuksien mittaaminen
- Sosiaalisen pääoman vahvistaminen (vahvat yhteisöt lisäävät hyvinvointia)
- Konsumerismin eli kulutuskulttuurin purkaminen

Kiitos

timo.jarvensivu@aalto.fi

www.degrowth.fi

Suomen degrowth-verkosto:

www.degrowthfinland.fi